

Hva er kristen dåp?

Av professor Harald Hegstad

Dåpen er noe verdens kristne har felles. Over alt der det er kirker, døpes mennesker til den treenige Guds navn. Kristen dåp går tilbake til Det nye testamentet, der det fortelles at Jesus selv ble døpt av døperen Johannes i elven Jordan ved begynnelsen av sin gjerning (Matt 3,13–17). Etter at Jesus hadde stått opp fra de døde, sendte han ut disiplene med beskjed om å gjøre mennesker til hans disipler gjennom å døpe og forkynne: «Gå derfor og gjør alle folkeslag til disipler: Døp dem til Faderens og Sønnens og Den hellige ånds navn og lær dem å holde alt det jeg har befalt dere» (Matt 28,19–20). Jesu ord om å døpe kalles gjerne «dåpsbefalingen» og leses hver gang det er dåp i Den norske kirke. Apostlenes gjerninger forteller at over 3000 mennesker ble døpt på den første pinsedagen, og det regnes ofte som begynnelsen på den kristne kirke (Apg 2).

Vann og Guds navn

Selv om kristen dåp kan praktiseres noe ulikt, er det to ting som alltid inngår: For det første skjer dåpen i vann, enten ved at man dykkes helt ned i vannet eller ved at vann øses over hodet til den som døpes. I Den norske kirke er den siste dåpsformen den vanlige. For det andre skjer dåpen til den treenige Guds navn. Dåpen er altså ikke en hvilken som helst religiøs handling, men er nært knyttet til troen på den Gud vi møter i Jesus Kristus.

Å øse vann over hodet på noen, utretter i seg selv ingenting. Men vannet får betydning som symbol eller tegn på noe dypere og større gjennom de ord som sies når man døper. Disse ordene gir mening til handlingen og gjør det som skjer til en *tegnhandling*. En slik tegnhandling kalles i kirkelig språkbruk et *sakrament*. Ved siden av dåpen regner Den norske kirke nattverden som et sakrament.

Dåp og frelse

I dåpssakramentet knyttes en dagligdags ting som vann sammen med budskapet om frelsen i Jesus Kristus. Flere tekster i Det nye testamentet knytter det å få del i frelsen sammen med det å bli døpt (Mark 16,16; Joh 3,5; Apg 2,38; Tit 3,5). Når vi i kirken døper, tror vi at Gud selv gjør noe med den som blir døpt. Det er Gud selv som handler med oss i dåpen.

Når vi sier at dåpen gir del i frelsen, er ikke det noen underkjennelse av den verdi som mennesket har forut for dåpen. Alle mennesker, døpte og udøpte, er skapt i Guds bilde og elsket av Gud. Samtidig er alt menneskeliv stadig truet av ondskap, synd og død. I dåpen lover Gud at han vil fri oss fra det som truer og ødelegger og at han vil gi oss del i det evige liv.

Som tegnhandling peker dåpen på det Gud gjør når dåpen skjer. Da gir han oss et nytt liv med Jesus og tar oss inn i sin kirke. Samtidig lover han at han vil være med oss gjennom hele livet og føre oss fram til den evige frelse. Sin fulle oppfyllelse får dåpens løfte om frelse på den siste dag når vi etter kristen tro skal stå opp fra de døde og leve evig i Guds rike.

Renselse fra synd

I kristen tenking er den frelse Gud gir en størrelse med mange dimensjoner, og dette kommer også til uttrykk i forståelsen av dåpen. Én side ved frelsen er at den er frelse fra synd og syndens skyld, slik sett kan dåpen forstås som en renselse fra synd. Dåpens karakter av renselse kommer nettopp til uttrykk i bruken av vann: Slik vannet vasker bort skitt, renser dåpsvannet oss fra vår synd.

Fellesskap med Jesus Kristus

En annen viktig side ved den frelse som gis i dåpen er fellesskapet med Jesus Kristus. I dåpsliturgien heter det derfor at «i dåpen tar Gud imot oss og forener oss med den korsfestede og oppstandne Jesus Kristus». Det betyr at det Jesus har gjort for oss ved sin død og oppstandelse også blir oss til del. Dåpen er slik forstått en overvinnelse av dødens makt, og den døpte kan leve i håpet om det evige liv. Å bli forenet med Jesu død og oppstandelse betyr også et kall til å leve i Jesu etterfølgelse. I Romerbrevet sammenlikner Paulus det å dykkes ned i dåpsvannet og løftes opp med det å dø, begraves og oppstå med Kristus (Rom 6,1–11). I dåpen er det noe som druknes, mens noe nytt står opp. Det nye livet med Jesus har begynt. At dåpen er begynnelsen på nytt liv, kommer også til uttrykk i tanken om at det skjer «en ny fødsel» i dåpen.

Fellesskap i kirken

Det fellesskapet en får del i gjennom dåpen, er ikke bare et fellesskap med Jesus, men også med andre kristne. I dåpen døpes vi inn i kirken, både i betydningen den lokale menighet og

den verdensvide kirke. I Den norske kirke er dåp eneste forutsetning for medlemskap, og alle døpte er fullverdige kirkemedlemmer.

Dåp og tro

Grunnlaget for dåpen er kirkens tro. Dette bekreftes når menigheten som en del av dåpsliturgien sammen sier fram trosbekjennelsen. I tillegg vender man seg bort fra alt ondt når man «forsaker djevelen og alle hans gjerninger og alt hans vesen». Den døpte står ikke alene med sin tro, men bæres oppe av fellesskapets tro.

Tro er først og fremst tillit til Gud. I tillitt til Gud bærer vi frem barnet til dåpen eller lar oss selv døpe. I tillit til Gud tror vi at dåpen gir oss frelsens gave. Tro er altså ikke først og fremst en rekke påstander man skal tro på, men tillit til Gud.

Troen er ikke bare grunnlaget for dåpen, men også noe vi døpes inn i. Å bli døpt er å bli døpt inn i den kristne tro, med tanke på at den døpte skal bære troen med seg gjennom livet. I troen tar vi imot den gave som blir gitt oss i dåpen. I dåpsliturgien kommer dette til uttrykk når presten tegner den som skal døpes «med det hellige korsets tegn til vitnesbyrd om at du skal tilhøre den korsfestede og oppstandne Jesus Kristus og tro på ham».

For at troen skal vokse og utvikle seg gjennom livet, trenger den døpte også å bli kjent med innholdet i den kristne troen. Dette er målsettingen med kirkens trosopplæring. Sammen med kirken har derfor foreldre og faddere et viktig ansvar for å sørge for at den døpte får anledning til å leve og vokse i den kristne tro.

I Den norske kirke døper vi både barn, ungdom og voksne. Tradisjonelt har det vært mest vanlig å bli døpt som spebarn, men etter hvert som mange ikke er døpt som barn, blir det stadig mer vanlig å bli døpt senere i livet.

Barnedåp

Ikke alle kirkesamfunn døper barn. Når den norske kirke praktiserer barnedåp, er det fordi vi tror at alle mennesker både trenger frelse og har rett til å få del i frelsen. Når Jesus sa: «La de små barna komme til meg» (Mark 10,14), leser vi det som en invitasjon til å få del i frelsen i dåpen. Som foreldre ønsker vi å gi barna del i det vi selv har fått, og det er derfor naturlig for døpte kristne å bære barna sine til dåp. Selv om barnet ikke kan gi aktivt uttrykk for noen tro, tror vi at Gud like fullt handler med barnet i dåpen og at dåpen er begynnelsen på et liv i troen.

Guds kjærlighet gjelder alle

At vi tror at Gud gir oss frelsen i dåpen, betyr ikke at kirken lærer at udøpte går fortapt. Selv om Gud har bedt oss om å døpe, betyr ikke det at Gud selv er bundet til dåpen. Guds kjærlighet gjelder alle mennesker. Samtidig har han bundet oss til dåpen som middel for å formidle Guds frelse til mennesker. Når kirken døper, er det fordi vi vil at barn, ungdom og voksne skal få del i Guds kjærlighet og frelse.

Her kan du lese mer om dåpen:

<noen forslag på «folkelig lesning»?

Luthers lille katekisme:

https://kirken.no/globalassets/kirken.no/om-troen/kristen-tro/lille_katekisme_bokmaal.pdf

Harald Hegstad: *Gud, verden og håpet: Innføring i kristen dogmatikk*. Oslo: Luther 2015, s. 211-223.

Trond Skard Dokka: *Som i begynnelsen: Innføring i kristen tro og tanke*. Oslo: Gyldendal 2000.

Kjell Arne Morland: *Dåpen og døden*. (2017)

<http://morland.no/kamorland/Images/Dapenogdoden.pdf>